

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/94/2018
Identifikačné číslo spisu: 1111244869
Dátum vydania rozhodnutia: 26.03.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1111244869.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu T. Z. M., bývajúceho v K., G.Á. I. XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou FUTEJ & Partners, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Radlinského, IČO: 35 955 341, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Národná banka Slovenska, so sídlom v Bratislave, Imricha Karvaša 1, IČO: 30 844 789, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 15 C 212/2011, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 21. februára 2018 sp. zn. 6 Co 213/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa v konaní domáhal náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“). Tvrdil, že škoda mu vznikla zanedbaním náležitého bankového dohľadu Národnej banky Slovenska (ďalej len „NBS“) nad činnosťou Podielového družstva slovenské investície, ktorému zveril svoje financie za účelom ich zhodnotenia, zaznamenal však finančnú stratu, za ktorú zodpovedá štát.

2. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 23. októbra 2014 č. k. 15 C 212/2011-237 žalobu vo veci samej zamietol a žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Zároveň zamietol návrh žalobcu na podanie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie. Výrok rozhodnutia vo veci samej odôvodnil neopodstatnenosťou žaloby danou tým, že NBS nezanedbala bankový dohľad, v dôsledku čoho žalobca nemá právo na náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu v poradí druhým rozsudkom (po zrušení rozsudku odvolacieho súdu z 27. apríla 2015 sp. zn. 6 Co 69/2015, 6 Co 70/2015 uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. apríla 2016 sp. zn. 4 Cdo 589/2015, 4 Cdo 69/2016 a vrátení veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie) z 21. februára 2018 sp. zn. 6 Co 213/2017 rozsudok

súdu prvej inštancie v napadnutom výroku, ktorým bola žaloba zamietnutá a vo výroku o trovách konania podľa § 387 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) potvrdil a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Výrok, ktorým potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, odôvodnil vecnou správnosťou skutkových a právnych záverov súdu prvej inštancie.

4. Proti potvrdzujúcemu výroku uvedeného rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie s tým, že: a/ súdy mu nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.), b/ napadnutý rozsudok odvolacieho súdu závisel od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.). Podľa názoru dovolateľa sú rozhodnutia súdov oboch inštancií svojvoľné, arbitrárne, nepreskúmateľné, založené na nedostatočných skutkových zisteniach a ich nesprávnom právnom posúdení, ku ktorému došlo aj tým, že súdy opomenuli zohľadniť judikatúru, ktorá je pre neho priaznivá. V konaní predložené dôkazy jasne preukazujú, že NBS zanedbala náležitý bankový dohľad porušením povinností, výpočet ktorých obsahuje dovolanie. I keď rozsudok súdu prvej inštancie spočíval na nesprávnych záveroch, odvolací súd ho potvrdil ako vecne správny, pričom sa stotožnil s názorom, že k zanedbaniu bankového dohľadu nedošlo. Z týchto dôvodov dovolateľ žiadal napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu zrušiť a vec v rozsahu zrušenia vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žiadala tento mimoriadny opravný prostriedok odmietnuť alebo zamietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.). Dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá C.s.p.) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

8. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ C.s.p. a zároveň z § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.

9. Podľa § 420 písm. f/ C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Pokiaľ ide o prípustnosť dovolania žalobcu podľa § 420 písm. f/ C.s.p., dovolací súd uvádza, že znakmi vady zmätočnosti konania podľa tohto ustanovenia sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý

proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Súčasťou práva na spravodlivý súdny proces nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Pod pojmom „procesný postup“ sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariača možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu.

14. Z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 C.s.p.) vyplýva, že žalobca vyvodzuje jeho prípustnosť z toho, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je (ako uvádza) formalistický, nedostatočne odôvodnený a arbitrárny. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola ale už dávnejšou judikatúrou najvyššieho súdu považovaná za inú procesnú vadu (než je zmätočnosť), ktorá prípustnosť dovolania nezakladá (porovnaj R 111/1998). K rovnakému záveru dospelo neskôr tiež zjednocujúce stanovisko najvyššieho súdu, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016 (v dôsledku prijatia C.s.p.), sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať za naďalej aktuálne.

15. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napríklad Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009, prípadne Ryabykh proti Rusku z roku 2003).

16. Dovoláním napádaný rozsudok totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých odvolací súd vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti tiež to, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Nedôvodná je preto argumentácia žalobcu, podľa ktorej je rozsudok odvolacieho súdu nepreskúmateľný. Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv strany sporu.

17. Obdobne ani za účinnosti C.s.p. nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch (porovnaj najmä judikáty R 54/2012 a R 24/2017).

18. Dôvodom, ktorý by zakladal prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. nie je tiež nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. V tomto smere najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993, R 125/1999 a R 42/1993.

19. Z vyššie uvedeného vyplýva, že dovolanie v časti, v ktorej sa namieta existencia procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., treba odmietnuť ako neprípustné podľa § 447 písm. c/ C.s.p.

20. Aj tú časť dovolania, ktorá obsahuje dovolaciu argumentáciu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., posudzoval dovolací súd podľa obsahu (§ 124 ods. 1 C.s.p.). Dospel pritom k záveru, že i keď dovolateľ v dovolaní formálne označil za dovolací dôvod nesprávne právne posúdenie, v skutočnosti odvolaciu súdu vyčítal nesprávne zistenie skutkového stavu veci. Napríklad na strane 2 dovolania v piatom odseku uviedol, že „rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na nesprávnych skutkových a právnych zisteniach, nakoľko tieto zistenia vychádzajú z vykonaného dokazovania prvostupňovým súdom, ktoré je neúplné“. Ak je v dovolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci a táto námietka je odôvodňovaná tým, že skutkové zistenia a z nich vyplývajúci skutkový záver sú chybné (neúplné), nie je z obsahového hľadiska splnená zákonná náležitosť dovolania vyplývajúca z § 428 C.s.p., a to jeho odôvodnenie dovolacími dôvodmi. Vo všetkých troch procesných situáciách, na ktoré sa vzťahuje ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ C.s.p., je dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania späť výlučne len s takým riešením „právnej“ (nie skutkovej) otázky, ktoré sa v prípade splnenia predpokladov pre uskutočnenie meritórneho odvolacieho prieskumu ukáže ako nesprávne (§ 432 ods. 1 C.s.p.).

21. Pokiaľ odvolací súd založil svoje rozhodnutie na závere, že žalobca nepreukázal zanedbanie bankového dohľadu, dovolateľ v dovolaní výslovne uviedol, že z predložených listinných dôkazov vyplýva opak. Tým zreteľne namietol správnosť skutkových zistení súdov ako výsledok hodnotenia dôkazov a z nich vyplývajúci skutkový záver. Rovnako spochybnenie správnosti záveru odvolacieho súdu, že žalobu bolo potrebné zamietnuť aj z dôvodu, že nárok na náhradu škody môže byť úspešne uplatnený proti štátu iba vtedy, ak nemožno dosiahnuť uspokojenie pohľadávky voči dlžníkovi v konkurznom konaní, založil žalobca na tom, že odvolací súd v súvislosti s týmto záverom nevyhodnotil správne ním navrhnuté dôkazy. Nesprávne zistenie skutkového stavu ale nezakladá prípustnosť dovolania a nie je ani relevantným dovolacím dôvodom. Dovolací súd nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 C.s.p.).

22. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu v časti, v ktorej formálne uviedol, že ho podáva podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., nespĺňalo náležitosti vyplývajúce z § 428 C.s.p., čo zakladá dôvod na jeho odmietnutie podľa ustanovenia § 447 písm. d/ C.s.p.

23. Treba dodať, že žalobca v dovolaní ani náležite neuviedol, v čom - podľa jeho názoru - spočíva nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Právnym posúdením veci je činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Nesprávnosť právneho posúdenia veci nemožno vymedziť nesprávnym (nedostatočným, neúplným) zistením skutkového stavu, ale len argumentáciou spochybňujúcou buď správnosť použitia niektorej právnej normy na daný prípad, alebo správnosť jej interpretácie. Takáto argumentácia ale v dovolaní žalobcu absentuje, čo je dôvodom na odmietnutie dovolania podľa ustanovenia § 447 písm. f/ C.s.p.

24. Pokiaľ dovolateľ namietal nesprávnosť záveru odvolacieho súdu, že nárok na náhradu škody môže byť úspešne uplatnený proti štátu iba vtedy, ak nemožno dosiahnuť uspokojenie pohľadávky voči dlžníkovi v konkurznom konaní, dovolací súd konštatuje, že nešlo o právnu otázku, od ktorej by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo na tom, že žalobca nepreukázal zanedbanie náležitého bankového dohľadu (t. j. že nepreukázal jeden z viacerých predpokladov zodpovednosti štátu za škodu). Neexistencia škody bola odvolacím súdom uvedená iba ako argument

navyššie.

25. Najvyšší súd nad rámec vyššie uvedených dôvodov majúci kľúčový význam pre rozhodnutie dovolacieho súdu poukazuje na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 9. mája 2017 sp. zn. II. ÚS 295/2017, v zmysle ktorého „v zásade niet subjektívneho práva či nároku na presný a správny zákonný bankový dohľad a z toho vyplývajúci nárok na náhradu škody pri zlyhaní dohľadu. Z podstaty bankového dohľadu vyplýva, že ide o činnosť koncepčnú, priam (ekonomicko) politickú, nie činnosť tradične správnu - administratívnu, na akú myslí zákon č. 514/2003 Z.z.“.

26. Z týchto dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol, a to sčasti podľa § 447 písm. c/ C.s.p., sčasti podľa § 447 písm. d/ a f/ C.s.p.

27. Žalovaná bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 255 ods. 1 C.s.p.) a vznikol jej nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

28. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.